

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра _____ безпеки життєдіяльності _____
(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р.Б. Папірник
« 29 » _____ 20 20 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи охорони праці
(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 263 «Цивільна безпека» _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма _____ «Охорона праці» _____
(назва освітньої програми)

освітній ступінь _____ бакалавр _____
(назва освітнього ступеня)

форма навчання _____ денна _____
(денна, заочна, вечірня)

розробник _____ Рибалка Катерина Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Силабус складено на підставі типової програми з дисципліни основи охорони праці для вищих навчальних закладів.

Навчальна дисципліна «Основи охорони праці» є нормативною дисципліною, що включається в навчальні плани як самостійна дисципліна та передбачає вивчення загальних питань охорони праці з урахуванням особливостей підготовки бакалаврів за відповідними напрямами підготовки та майбутньої професійної діяльності випускників. Надзвичайно важливе значення має також ґрунтова підготовка майбутнього фахівця в законодавчому, нормативно-правовому та організаційному аспектах охорони праці.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, і лікувально-профілактичних заходів і засобів, спрямованих на збереження здоров'я й працездатності людини в процесі праці, формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері охорони праці.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			III	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30		30	
лекції	16		16	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	14		14	
Самостійна робота, у т.ч:	60		60	
підготовка до аудиторних занять	14		14	
підготовка до контрольних заходів	16		16	
виконання курсового проекту або роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30		30	
підготовка до екзамену	-	-	-	
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Основи охорони праці» є надання знань, умінь, формування компетенцій для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання дисципліни «Основи охорони праці» є набуття студентами знань, умінь і здатностей ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантування збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Пререквізити дисципліни. Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях з дисциплін: «Безпека життєдіяльності», «Фізика», «Вища математика», «Культура безпеки».

Постреквізити дисципліни. Дана дисципліна тісно пов'язана з такими дисциплінами як «Правознавство», «Система контролю небезпечних та шкідливих факторів», «Виробнича санітарія», «Експертиза з охорони праці», «Організація наглядової діяльності в галузі охорони праці» та «Розслідування, аналіз та облік нещасних випадків та профзахворювань на виробництві».

Компетентності. Результатом вивчення дисципліни «Основи охорони праці» є здобуття студентами таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі охорони праці або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 08. Здатність працювати як в команді, так і автономно.

ЗК 09. Навики здійснення безпечної діяльності.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання та навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у практичній діяльності.

ЗК 12. Здатність до визначеності й наполегливості щодо вирішення поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 13. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

(відповідно до освітньо-професійної програми «Охорона праці» (СВО ПДАБА–2636–2020)).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ПК 02. Здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері цивільного захисту, охорони праці; основними положеннями, вимог та правил стосовно проведення моніторингу, організовування та впровадження заходів щодо запобігання, ліквідування надзвичайних ситуацій.

ПК 05. Здатність організовувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної, промислової безпеки та охорони праці.

ПК 06. Здатність до оцінювання ризиків виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання та ризиків у сфері безпеки праці.

ПК 07. Здатність обґрунтовано обирати засоби та системи захисту людини і довкілля від небезпек.

ПК 08. Здатність до аналізу й оцінювання потенційної небезпеки об'єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища.

ПК 11. Здатність прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії).

ПК 18. Здатність надавати домедичну допомогу постраждалим особам.

ПК 20. Здатність до розуміння: правових засад функціонування держави і основ законодавства України; правових основ цивільного захисту, охорони праці.

ПК 21. Здатність ідентифікувати небезпеки, оцінювати джерела й види небезпек, описувати їхню класифікацію.

ПК 23. Здатність оптимізувати методи й засоби забезпечення безпеки людини від впливу різних негативних чинників.

ПК 27. Здатність шляхом самостійного навчання, проведення аналізу і надання критичної оцінки інформації з різних джерел, освоїти нові галузі знань, використовуючи здобуті знання з цивільної безпеки.

ПК 32. Здатність встановити клас небезпеки речовин, категорії та групи небезпечних речовин, нормативи порогових мас індивідуальних небезпечних речовин, категорій та груп цих речовин для визначення ступеня небезпеки потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки.

(відповідно до освітньо-професійної програми «Охорона праці» (СВО ПДАБА–2636–2020)).

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо – професійної програми «Охорона праці» (СВО ПДАБА – 2636 – 2020): **РН 07.** Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.; **РН 14.** Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки; **РН 16.** Обирати оптимальні способи та застосовувати засоби захисту від впливу негативних чинників хімічного, біологічного і радіаційного походження; **РН 21.** Аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки на об'єктах та територіях; **РН 32.** Вибирати та обґрунтовувати способи і засоби попередження

та локалізації аварії на об'єктах, а саме в результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні питання законодавства і обов'язки робітників;
- методичне забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці серед працівників організації (підрозділу);
- ефективне виконання функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці на робочому місці, у виробничому колективі;
- проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві;
- проведення заходів з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності;
- методи вивчення виробничого травматизму і професійних захворювань;
- основні положення системи стандартів безпеки праці;
- основні питання пожежної профілактики і засобів гасіння пожеж.

вміти:

- оцінити технологічні процеси з точки зору охорони праці;
- ефективно використовувати положення нормативно-правових документів з охорони праці в своїй діяльності;
- впровадити безпечні технології, вибрати оптимальні умови і режими праці, проектувати та організовувати робочі місця на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

Методи навчання:

- словесні: лекція (вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять, включає: викладення теоретичного матеріалу; оглядові лекції з використанням опорного конспекту; лекції-дискусії; лекції-візуалізації із використанням мультимедійних технологій;
- практичні (практична робота, ділові ігри, вирішення задач та ін.);
- наочні (ілюстрація, спостереження, демонстрація);
- робота з книгою;
- відеометод (показ, пред'явлення матеріалу).

Форми навчання: індивідуальні, групові, аудиторні, позааудиторні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1 (Правові та організаційні основи охорони праці. Основи фізіології та гігієни праці. Основи пожежної безпеки)					
Основи законодавства України з охорони праці	8	2	2		4
Гарантії прав на охорону праці	12	2	2		8
Організація охорони праці на підприємстві	12	2	2		8
Навчання з питань охорони праці	12	2	2		8
Виробничий травматизм і професійні захворювання	12	2	2		8
Гігієна праці та виробнича санітарія	12	2	2		8
Основи електробезпеки	12	2	2		8
Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах	10	2			8
Разом за змістовим модулем 1	90	16	14		60
Усього годин	90	16	14		60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Основи законодавства України з охорони праці	2
2	Гарантії прав на охорону праці	2
3	Організація охорони праці на підприємстві	2
4	Навчання з питань охорони праці	2
5	Виробничий травматизм і професійні захворювання	2
6	Гігієна праці та виробнича санітарія	2
7	Основи електробезпеки	2
8	Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах	2
	Усього годин	16

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Визначення параметрів мікроклімату на робочих місцях	2
2	Визначення концентрації шкідливих парів та газів в повітрі робочої зони	2
3	Визначення концентрації пилу у виробничих приміщеннях	2
4	Визначення параметрів вібрації на робочому місці	2
5	Визначення рівня природної освітленості в приміщенні	2
6	Визначення властивостей речовин для пожежогасіння	2
7	Надання першої медичної допомоги	2
	Усього годин	14

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	підготовка до аудиторних занять	14
2	підготовка до контрольних заходів	16
3	виконання курсового проекту або роботи	-
4	опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях: Тема 3. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Нормативно-правові акти з охорони праці на підприємстві і Тема 4. Види інструктажів з охорони праці та порядок їх проведення Тема 5. Методи аналізу виробничого травматизму. Розслідування та облік аварій. Тема 6. Повітря робочої зони. Виробниче освітлення. Вібрація. Класифікація шумів за походженням, за характером, спектром та часовими характеристиками. Нормування шумів.	30
	підготовка до екзамену	-
	Усього годин	60

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю знань: письмовий, усний.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Правові та організаційні основи охорони праці. Основи фізіології та гігієни праці. Основи пожежної безпеки

Оцінка поточного контролю визначається, як сума балів за відвідування лекцій, виконання практичних робіт та відповідей на тестові питання.

№ з/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій, бал	8
2.	Контрольна робота (тести), бал	57
3.	Виконання практичних робіт, бал	35
	Разом	100

Відвідування лекцій

Присутність студента на лекції оцінюється в 1 бал за лекцію, якщо студент не був присутнім – 0 балів.

Контрольна робота (тести)

Формою контролю знань зі змістового модуля є тестування, яке проводиться у вигляді письмових відповідей на питання тестових завдань з урахуванням матеріалу практичних робіт та матеріалу, що охоплює всю освітню програму за даною дисципліною.

Тестове завдання з контролю знань зі змістового модуля складається з 19 питань. Кожна правильна відповідь тесту оцінюється в 3 бали, неправильна – 0.

Практичні роботи

Всього 7 практичних робіт. Виконані практичні роботи змістового модуля оцінюються в 35 балів.

Одна практична робота оцінюється в 5 балів:

5 бали - відповіді студента на питання грамотні та обгрунтовані; студент вільно, впевнено володіє методиками курсу; опанував теоретичні та практичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

3 – 4 бали - студент володіє навчальним матеріалом, на питання відповідає правильно, але потребує уточнень окремих положень, опанував теоретичні та практичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

1 – 2 бали - студент під час відповіді на питання припускається неточностей і помилок, вимагає додаткових питань; володіє матеріалом невпевнено, наявні складнощі при рішенні окремих питань тощо;

0 бали - студент зовсім не розуміє значення питань, повна відсутність відповіді, практичне завдання не виконано тощо.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається за результатами змістового модуля 1.

11. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача.

Порядок зарахування пропущених занять: якщо пропущено лекцію – у формі усного опитування за підготовленим рефератом або презентацією на відповідну тему; практичне заняття – виконанням практичної роботи за темою пропущеного заняття. При цьому враховується причина пропущених занять: якщо заняття пропущене з поважної причини, то відпрацювання зараховується з коефіцієнтом 1,0; якщо заняття пропущене за відсутністю поважної причини – з коефіцієнтом 0,5.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами. Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуємося Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Беликов А. С. Охрана труда на предприятиях строительной индустрии / А.С. Беликов, А. П. Кожушко, В. В. Сафонов и другие. – Днепропетровск : «Федорченко А. А.», 2010. – 528 с.

2. Беликов А. С., Сафонов В. В., Нажа П. Н. и др. Охрана труда в строительстве / Под ред. проф. Беликова А. С. – К.: Основа, 2014. – 486 с..

3. Беликов А.С., Капленко Г.Г., Мацияко В.В., Пушнин Л.П. и др./ Безопасность жизнедеятельности / Под ред. д.т.н., проф. А.С. Беликова. – Днепропетровск: ФОП Середняк Т.К., 2015г. – 636с.

4. Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» від 6.05.2014 р.

5. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. зі змінами та доповненнями.

6. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992р. зі змінами та доповненнями.

7. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.

8. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання перевірки знань з питань охорони праці» від 26.01.05 р.

9. Основы охраны труда: учебник для студ. вузов / А. С. Беликов [и др.] ; Днепропетровский гос. аграрный ун-т. - Д. : Журфонд, 2007. - 494 с.

10. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві

11. Правила пожежної безпеки в Україні від 05.03.2015 р.

Допоміжна

1. Беликов А.С., Касьянов А. И., Дмитрюк С. П., Устимович Л. Д., Б Годяев С. Г., Голендер В. А. Основы охраны труда: Учебник для студентов высших учебных заведений Украины III-IV уровня аккредитации. / Под ред., д.т.н., профессора А.С.Беликова. - Днепропетровск: «Журфонд», 2007. - 494с.

2.Беликов А.С., Кожушко А.П., Сафонов В.В., Чесанов В.Л., Капленко Г.Г. и др. Охрана труда на предприятиях строительной индустрии /Учебник для студентов высших учебных заведений с грифом МОН Украины (№ 1/11-7036 від 29.07.2010р.). – Днепропетровск: Федорченко А.А., 2010 – 530 с.

3.Грибан В. Г., Негодченко О. В. Охорона праці. Навч. посіб. 2-ге вид.– К.: Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.

4.ДБН В.2.5.28-2006 «Природне і штучне освітлення»

5.Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, «П.П. Васильович К.І.», 2005-338 с.

6.ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку»

7.Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»

8.Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»

9.Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі. Навч. посіб. / – К.: Основа, 2011. 551 с.

10. Кодекс законів про працю України

11. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. N 55.

12. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

13. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. N 255.

14. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.93 р. N 132.

15. Основы охраны труда: Пособие. 2-е издание, дополненное та перероблене. / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний, Д. В. Зеркалов, Р. В. Сабарно, О. І. Полукаров, В. С. Коз'яков, Л. О. Мітюк. За ред. К. Н. Ткачука і М. О. Халімовського. — К.: Основа, 2006 — 448 с.

16. Положення про розробку інструкцій з охорони праці від 21 червня 2017 р.

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. N 994 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».

13. INTERNET- РЕСУРСИ

1. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України
2. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ
3. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
4. <http://www.dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби України з питань праці

Розробник

_____ (підпис) (К. А. Рибалка)

Гарант освітньої програми

_____ (підпис) (В. А. Шаломов)

Силабус затверджено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності
Протокол від «28» вересня 2020 року № 4